

**ΘΕΜΑ: «ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ, ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ»
(Προσαρμογή στις οδηγίες 2014/24 & 25 της Ε.Ε.)**

Ο τίτλος του θέματος αφορά ένα πρωτόγνωρο σε όγκο πληροφοριών Σχέδιο Νόμου, με το οποίο μέσα από διαδικασία συντετμημένης δημόσιας διαβούλευσης (είκοσι το πολύ ημερών) θεσπίζονται νέοι κανόνες για το αντικείμενο της μελέτης και παραγωγής των δημοσίων έργων στη χώρα μας όπως και όλων των συναφών υπηρεσιών.

Α. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Είναι πάρα πολύ δύσκολο να αφομοιωθούν σε χρονικό διάστημα λίγων ημερών και να διαμορφωθούν εύστοχες απόψεις κρίσεων, βελτιώσεων ή αλλαγών στα προτεινόμενα που συνθέτουν ένα εκτεταμένο κείμενο της τάξεως των 530 σελίδων. Αυτό όμως που μπορεί και πρέπει να λεχθεί από την αρχή είναι ότι πρόκειται για ένα μείζον θέμα, που λόγω Κυβερνητικής τακτικής αλλά και συγκυρίας υποβαθμίζεται σε βαθμό απαράδεκτο. Το νομοθέτημα αφορά τις δραστηριότητες της μεγαλύτερης παραγωγικής βάσης της χώρας και την όποια αναπτυξιακή μας προοπτική στα επόμενα χρόνια. Και σε σχέση με τις αντίστοιχες ανάγκες, αυτό που εύκολα διαπιστώνεται είναι ότι η προσπάθεια αφορά αλλαγές ευρείας κλίμακας και σε κάθε επίπεδο. Δεν είναι μάλιστα λίγες οι περιπτώσεις που δίνεται η εντύπωση ότι όλα πρέπει να αρχίσουν από το μηδέν σε μια λευκή σελίδα χαρτιού. Οι Μηχανικοί, από όσα κατ' αρχάς συμπεραίνονται, δεν θα είναι πλέον δυνατό να επαγγέλλονται «εξ ιδιότητος». Οι δραστηριότητες και το επιστημονικό τους έργο αντιμετωπίζονται σαν απλές εμπορικές πράξεις και αλλοτριώνονται. Οι παραγωγικές μονάδες που με τις έως τώρα κατευθύνσεις της οικείας νομοθεσίας αναπτύχθηκαν δεν διατηρούνται ούτε κατ' όνομα. Οι τεχνικές εταιρείες, τα γραφεία μελετών, συμβούλων κ.λπ. ονομάζονται πλέον «Οικονομικοί Φορείς». Παρά του ότι η αδόκιμη υιοθέτηση του συγκεκριμένου όρου είναι προφανής ακόμα και σύμφωνα με όσα στο σχέδιο νόμου ακροθιγώς ή περιπτωσιακά γίνονται αποδεκτά, όπως για παράδειγμα τα αναφερόμενα στο άρθρο 2 παρ. 6, για το τι σημαίνει «Μελέτη» ή «Τεχνικές Υπηρεσίες».

Ένα σημαντικό μέρος του σχεδίου -ίσως το μεγαλύτερο- αφορά την άκριτη αντιγραφή των οδηγιών και κατευθύνσεων της Ε.Ε. Με τις επιπτώσεις να είναι πολλές και εύλογες. Από τον τρόπο προσδιορισμού του οικονομικού αντικειμένου των δράσεων και έργων / τις κατηγοριοποιήσεις και τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας των συμβάσεων / τις ισχνές διοικητικές δυνατότητες των κρατικών δομών και κυρίως των Ο.Τ.Α. στη χώρα μας / τη δυσμενέστατη οικονομική συγκυρία / τις αδήριτες ανάγκες πιστοποίησης των ικανοτήτων όλων όσων συμμετέχουν στις παραγωγικές διαδικασίες / την παραγνώριση της έως τώρα ισχύουσας νομοθεσίας, ειδικότερα σε ότι αφορά τα θέματα κατοχύρωσης

του κοινού Δημοσίου Συμφέροντός μας, μέχρι και τις αυτονόητες υποχρεώσεις για την τήρηση των προδιαγραφών στα πλαίσια των σύγχρονων επιστημονικών εξελίξεων.

Παράλληλα και για όλα τα έως τώρα σοβαρότατα προβλήματα ή ελλείψεις που έχουν διαχρονικά διαπιστωθεί και από τους διάφορους φορείς όπως το Τεχνικό Επιμελητήριο έχουν αναδειχθεί, η επιμέλεια που από το σχέδιο νόμου επιδεικνύεται είναι σχεδόν ανύπαρκτη. Οι απαραίτητες παρεμβάσεις και ρυθμίσεις στην κατεύθυνση της ευταξίας / ισονομίας / ισοπολιτείας και δίκαιης μεταχείρισης του παραγωγικού μας δυναμικού όπως επίσης και της όποιας αναγκαίας κατοχύρωσης στα πλαίσια των προσπαθειών για την επιδίωξη των βέλτιστων αποτελεσμάτων, για μια ακόμα φορά παραγνωρίζονται.

Τεχνική μελέτη ενός έργου σημαίνει τήρηση των οικείων προδιαγραφών και βέλτιστες προσπάθειες από όλους τους συντελεστές (Αναδόχους / Επιβλέποντες / Διοίκηση) για την πλέον άρτια παραγωγή του αντικειμένου και τη διασφάλιση των αποδοτικότερων προτάσεων / λύσεων σε τεχνοοικονομικό επίπεδο.

Οι επιστημονικές λύσεις που από τη σωστή μελέτη και έρευνα μπορούν να προκύψουν εκ των πραγμάτων δε μπορεί παρά να παράγονται από όσους έχουν τις αντίστοιχες εξειδικευμένες γνώσεις και επάρκεια. Συνεπώς η πιστοποίηση των δυνατοτήτων όσων απασχολούνται με το συγκεκριμένο αντικείμενο είναι το πρώτο ζήτημα που πρέπει να διασφαλίζεται από το νόμο και από όσους θέλουν να λέγονται αρμόδιοι.

Το αντίστοιχα πρέπει να ισχύουν -και από το νόμο πρέπει να ρυθμίζονται- ως προς τη διασφάλιση της παραγωγικής συμμετοχής των επιβλεπόντων αλλά και την ανάληψη των ευθυνών που τους αναλογούν από αυτή τους τη συμμετοχή.

Οι εργασίες εκπόνησης των τεχνικών μελετών (κυρίως) και της κατασκευής των έργων, απαιτούν ιδιαίτερη τεχνογνωσία και στις περισσότερες περιπτώσεις εξειδικευμένες επιστημονικές προσεγγίσεις. Δεν πρόκειται για μια απλές εμπορικές πράξεις οι οποίες μπορεί να αξιολογούνται μόνο σε σχέση με το ύψος των απαιτούμενων δαπανών. Οι οικονομικότερες προσφορές προφανώς και έχουν ιδιαίτερη αξία. Όμως η μέχρι τώρα εμπειρία έδειξε ότι ποτέ δεν θα έπρεπε να είναι και το μοναδικό κριτήριο ανάθεσης. Η δυνατότητα συνδυασμένης κρίσης, μετά και από την επαρκή αιτιολόγηση των οικονομικών προσφορών των ενδιαφερομένων, θεωρείται εκ των πραγμάτων ελάχιστη προϋπόθεση για την ανάθεση του αντικειμένου.

B. ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΘΕΜΑΤΑ.

1. Τομέας των Μελετών Δημοσίων Έργων.

α) Απαιτούνται αποδοτικότερες διαδικασίες για τη διενέργεια των διαγωνισμών, χωρίς τις άσκοπες, χρονοβόρες, γραφειοκρατικές αγκυλώσεις, που σήμερα τις χαρακτηρίζουν. Σύμφωνα με όσα μπορεί να εκτιμώνται από το σημερινό Σχέδιο Νόμου η συγκεκριμένη κατάσταση δεν πρόκειται σε καμία περίπτωση να βελτιωθεί. Το έργο των επιτροπών θεωρείται αδιανόητο να διαρκεί περισσότερο από έναν ή σε εξαιρετικές περιπτώσεις λίγους μήνες. Το επί πλέον ειδικότερο κριτήριο, που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί, είναι η αιτιολόγηση των οικονομικών προσφορών των υποψηφίων σε συνδυασμό με τις **ανειλημμένες και ανεκτέλεστες υποχρεώσεις τους.**

β) Η προσφυγή στις διαδικασίες των συνοπτικών διαγωνισμών και των απ' ευθείας αναθέσεων (άρθρα 132, 133, 285, 286) θα πρέπει να γίνεται μόνο μετά από τη θετική γνώμη του αρμόδιου Τεχνικού Συμβουλίου. Επίσης και σε ότι αφορά κυρίως τις μελέτες θα μπορούσε οι εξαιρέσεις σε ότι αφορά τη διεξαγωγή των υπόψη διαγωνισμών να συνοδεύονται και με την κατά προτεραιότητα δυνατότητα συμμετοχής σε αυτούς των επαγγελματιών, που έχουν έδρα στα όρια της οικείας αιρετής Περιφέρειας. Εξ άλλου το σχετικά μικρό οικονομικό τους αντικείμενο προφανώς δικαιολογεί και την σε μικρότερη γεωγραφική περιοχή διενέργειά τους. Η πρόταση αυτή, συντελεί στην απλοποίηση των διαδικασιών και παράλληλα βελτιώνει τις προοπτικές ισορροπημένης αξιοποίησης του δυναμικού των μελετητών στην Περιφέρεια της χώρας.

γ). Πολλά Δημόσια Έργα δημοπρατούνται με τεχνικές μελέτες που στην πορεία μπορεί να κριθεί ότι παρουσιάζουν διάφορες ελλείψεις. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι Ανάδοχοι υποχρεούνται στην ανασύνταξη των μελετών κατά την περίοδο κατασκευής των έργων, χωρίς ιδιαίτερη χρηματοδότηση αλλά και χωρίς τις νόμιμες διασφαλίσεις έναντι της απαίτησης τήρησης των οικείων προδιαγραφών, όπως επιτάσσεται από τους κανόνες της τέχνης και της επιστήμης. Για την αντιμετώπιση της κατάστασης και στα πλαίσια της σωστότερης διαχείρισης του τεχνικού αντικειμένου του προς κατασκευή έργου, είναι προφανής η ανάγκη να προβλεφθεί η υποχρεωτική εκπόνηση μελετών εφαρμογής με την ενασχόληση των ελευθέρων επαγγελματιών που έχουν τα νόμιμα προσόντα και με σαφή προσδιορισμό-χρηματοδότηση των νόμιμων αμοιβών τους.

δ). Σε διάφορα ιδιωτικά έργα απαιτούνται μελέτες οι οποίες αναφέρονται σε ανάγκες χρήσεων και εξυπηρετήσεων δημόσιου χαρακτήρα. Τα έργα αυτά, μπορεί να είναι κυκλοφοριακές συνδέσεις, υποδομές κατά μήκος ακτών (λιμενικά έργα, καθορισμός αιγιαλού και παραλίας), μελέτες και έργα για τη διαχείριση υδρολογικών ή υδραυλικών δεδομένων και γενικά υποδομών που έχουν εκτεταμένη γεωγραφική αναφορά και εκ των πραγμάτων συνεργάζονται με τα υπάρχοντα στις περιοχές δίκτυα έργων Δημόσιων χρήσεων. Οι συγκεκριμένες υποδομές, ως ελάχιστη προϋπόθεση για την απρόσκοπτη αξιοποίηση και λειτουργία τους, δεν είναι δυνατό να μελετώνται και κατασκευάζονται χωρίς την εφαρμογή των προδιαγραφών και κανόνων που ισχύουν για τα Δημόσια Έργα. Στα πλαίσια αυτά, η συμμετοχή των ελευθέρων επαγγελματιών που διαθέτουν τα νόμιμα προσόντα, θεωρείται ως συνεπαγόμενη ανάγκη και πρέπει να θεσμοθετηθεί.

2. Τα Δημόσια έργα στη χώρα μας παράγονται σε δαιδαλώδες περιβάλλον, που δεν αφορά μόνο τις ισχύουσες νομοθετικές ρυθμίσεις για τη δημοπράτησή τους. Η έλλειψη σωστών και επίκαιρων τεχνικών μελετών, η ανεπάρκεια πόρων και τα αναχρονιστικά τιμολόγια, η γραφειοκρατία και η αναποτελεσματικότητα των αρμοδίων Υπηρεσιών οδηγούν σε αστάθμητες και υποτιμημένες καταστάσεις, με ανεξέλεγκτο κόστος.

Καταγράφονται συνοπτικά κάποιες κατά τη γνώμη μου άμεσες ανάγκες για:

α) Επικαιροποιημένα Τιμολόγια και σύγχρονο πλαίσιο τεχνικών προδιαγραφών, στη βάση των σύγχρονων επιστημονικών εξελίξεων και κανονισμών, με τη συνέργεια όλων των πιστοποιημένων φορέων, όπως οι υπηρεσίες του υπουργείου υποδομών που τους ανατέθηκαν οι αρμοδιότητες του καταργηθέντος Ι.Ο.Κ.

- β). Επαρκή στελέχωση των αρμόδιων Υπηρεσιών με συγκεκριμένο πρόγραμμα θέσπισης ελάχιστων προϋποθέσεων λειτουργίας τους, για βελτίωση της σημερινής απαράδεκτης κατάστασης, κυρίως στην Περιφέρεια της χώρας.
- γ). Αξιόπιστο σύστημα διασφάλισης της ποιότητας των κατασκευαστικών εργασιών, οργάνωση-στελέχωση των εργαστηρίων Δημοσίων Έργων και δυνατότητες ελέγχου της διαφάνειας των έργων.
- δ). Μείωση του ορίου ανεκτέλεστου για όλες τις τάξεις των πτυχίων.
- ε). Το σύστημα των Σ.Δ.Ι.Τ. πρέπει να αφορά επιλογές ανταποδοτικού χαρακτήρα και να μη γίνεται κανόνας για όλα τα έργα (π.χ. έργα Υγείας και Πρόνοιας / Σχολεία).

Η ύπαρξη μιας περισσότερο εκτεταμένης αναφοράς σε αυτή τη φάση δεν είναι σκόπιμη. Εξ άλλου όλα τα παραπάνω σημειώνονται αποκλειστικά για να τεκμηριωθεί όσο γίνεται πληρέστερα η άποψη ότι τα μεγάλα θέματα που πραγματεύεται το υπόψη σχέδιο νόμου δε μπορεί να καλύπτονται με δημόσιο διάλογο διάρκειας το πολύ είκοσι ημερών. Και αυτό είναι το ουσιαστικό πρόβλημα και ανάγκη που επίκαιρα από το Τ.Ε.Ε. θα πρέπει να διεκδικηθεί. Διαφορετικά, ο κίνδυνος να αρκεσθούν οι Μηχανικοί σε ρόλο «παρία» είναι προφανέστατος και μάλιστα, για το χώρο του Τεχνικού Επιμελητηρίου, χωρίς ιστορικό προηγούμενο.